# НАУКОВИЙ АНОНС

УДК 37.014:378.4(477)(091)

**Абашнік В.О.**
доктор філософських наук,
завідувач кафедри гуманітарних
та фундаментальних юридичних дисциплін
Харківський економіко-правовий університет

## Українські навчальні заклади як мультиплікатори ідей з Галлє у 18-му сторіччі

У старовинному німецькому університетському місті Галлє з 3 по 5 грудня 2015 р. пройшла міжнародна наукова конференція з циклу «Німецько-польські зустрічі» (Deutsch-Polnische Begegnungen). Цього разу вона була присвячена темі «Сирітський дім у Галлє та Центрально-Східна Європа: нові дослідження та питання» (Das Hallesche Waisenhaus und Ost-Mitteleuropa im 18. Jahrhundert – neue Forschungen und Fragen). Організаторами конференції виступили відомий «Фонд Франке у Галлє», до складу якого входить науково-просвітницький центр «Сирітський дім у Галлє», професор Хольгер Цаунштьок (Prof. Dr. Holger Zaunstöck) та доктор Фрідеріке Ліппольд (Dr. Friederike Lippold).

3-го грудня 2015 р. цю наукову конференцію відкрив директор «Фонду Франке у Галлє» (Franckesche Stiftungen zu Halle), професор Томас Мюллєр-Бальке (Prof. Dr. Thomas Müller-Bahlke), який привітав учасників з Німеччини, Польщі, Латвії, Чехії та України. Надалі відбувалися виступи та дискусії в рамках окремих тематичних комплексів (секцій, або «панелей»). Перший такий комплекс було присвячено темі «Набожність та суспільство» (Frömmigkeit und Gesellschaft). Спочатку тут виступила представниця з Чехії, доктор Вероніка Чапська (Прага) з доповіддю на тему «Концепція істинного християнства, починаючи від Йоганна Арндта (1555–1621)». Далі присутні заслухали доповіді «Релігійне життя родини Промніц у 16–18-х століттях» Марцина

Мацієвського з Польщі (Зелена Гура) та «Магдалена Елізабет фон Халларт як представниця піетизму в Ліфляндії» доктора Беати Пашкевіца (Рига) з Латвії.

Другий тематичний комплекс доповідей конференції було присвячено темі «Шляхта (знать) та політика». Тут спочатку свою доповідь «Конфлікти у лютеранських міських спільнотах Польщі-Литви. Приклади з Торуня та Фрауенштедта» презентував доктор Карстен Хольсте (Галлє). Далі Марта Малькус з Польщі (Всхова) говорила на тему «Всхова як центр лютеранства у Великопольщі у першій половині 18-го століття», а Вацлав Гойнічек (Катовіце) про «Протестантську шляхту та релігійну трансформацію у князівстві Тешен наприкінці 17-го та початку 18-го сторіч». Доктор Томас Груневальд (Галлє) завершив засідання у цій секції доповіддю «Франке, графи-пієтисти та конвенція у Альтраштедті».

У перший день цієї міжнародної конференції для її учасників була організована екскурсія «Фонд Франке на шляху до світової спадщини ЮНЕСКО», яку провів професор Хольгер Цаунштьок (Галлє). Також наприкінці цього дня учасники відвідали публічний релігійний спів в традиції піетизму Августа Германа Франке (August Hermann Francke, 1663–1727), де були також виконані твори таких відомих класиків німецької барокової музики, як Ф.С. Бах, Г.Ф. Гендель та ін.

4-го грудня 2015 р. цей міжнародний форум розпочався засіданнями в третій тематичній секції під назвою «Книжкова культура та зібрання/колекції». Спочатку Крістін Шульце-Герлах (Галлє) говорила на тему «Видання польської Біблії в Галлє в 1726 р.», далі Марцин Габриш із Польщі (Тешин) розповів про «Найстаріші друки із галльської друкарні Франке у зібранні бібліотеки Чаммера у Тешині», потім Міхал Менкфель (Познань) виступив з доповіддю «Й.Х. Кундманн (1684–1751) та сілезька республіка колекціонерів в першій половині 18-го століття». По закінченні засідання директорка архіву та бібліотеки «Фонду Франке у Галлє», доктор Брігітте Клостерберг (Dr. Brigitte Klosterberg) провела для учасників конференції екскурсію фондами архіву та бібліотеки, серед експонатів якої були також праці українських філософів та богословів 18-го ст., зокрема Феофана Прокоповича, Симеона Тодорського та ін.

Четверта тематична секція цього наукового форуму в Галлє була присвячена «Педагогіці та школам». Тут мова йшла про впливи вчення Августа Германа Франке та пієтизму на навчання в школах різних регіонів Європи у 18-му столітті. Зокрема, учасники заслухали наступні доповіді: «Шкільна практика пієтистів у Прибалтиці?» Міхаеля Рохера (Берлін) та «Ідеї пієтизму і їх вплив на розвиток освітніх закладів у м. Цюлліхау у 18-му столітті» Богуміли Бурди із Польщі (Зелена Гура).

В центрі уваги останнього, п'ятого тематичного комплексу цієї міжнародної конференції була «Музика та пісенне мистецтво». Тут спочатку виступила доктор Урсула Кірмайєр (Краків) з доповіддю «Євангелічне пісенне мистецтво у Сілезії та впливи з Галлє». Далі доктор Зенон Мойзиш (Катовіце) виголосив промову на тему «Євангелічні кантати барокової епохи та церква Ісуса у Тешині». В дискусіях після цих доповідей також прийняли участь присутні музикознавці та дослідники музичної культури епохи Бароко із різних країн.

4-го грудня 2015 р. з доповіддю на тему «Українські навчальні заклади як мультиплікатори ідей з Галлє у 18-му сторіччі» виступив завідувач кафедри гуманітарних та фундаментальних юридичних дисциплін Харківського економіко-правового університету Володимир Абашнік. У свої промові він вказав на роль українських навчальних закладів цього часу у трансформації філософських, педагогічних, теологічних та інших ідей з Галлє у Східній Європі. Серед таких навчальних закладів були: Києво-Могилянська академія, Чернігівський колегіум, Харківський колегіум, Переяслав-Хмельницький колегіум, Львівський університет. Більш детальніше доповідач зупинився на філософських позиціях викладачів Харківського колегіуму, зокрема й Г.С. Сковороди.

Доповідь В.О. Абашніка (Харків) була проілюстрована презентацією з зображеннями будівель українських навчальних закладів (Київ, Чернігів, Харків, Переяслав-Хмельницький, Львів), фотопортретів українських (Петро Могила, Іван Максимович, Феофан Прокопович, Гаврило Бужинський, Симеон Тодорський, Григорій Сковорода, Петро Лодій) та німецьких богословів і філософів (Август Герман Франке, Йоганн Герхард, Йоганн Франц

Буддеус, Йоганн Рамбах, Християн Томазій, Християн Вольф, Фрідріх Християн Баумайстер).

Abashnik V.A. Ukrainian higher schools as multiplicators of ideas from Halle in the 18th century.